

SYLABUS KURZU PRE VOB

(Na školský rok 2023-2024)

Kódy predmetu	Kurz	Hodiny	Kredity	Prerekvizity	Ukončenie
M-VOBde015/22 M-VOBex15/22	Multikultúrna výchova	2	2	Žiadne	H
Vyučujúci Prof. PhDr. Erich Mistrík, CSc., Katedra etickej a občianskej výchovy					

Kontakt

Šoltésovej 4, miestnosť č. 115, tel. 02/9015 9181, www.erichmistrík.sk

mistrík2@uniba.sk erich@erichmistrík.sk

Anotácia

Predmet poskytuje základy pre využívanie metód multikultúrnej výchovy, pričom využíva zážitok multikultúrnosti. Rozvíja interkultúrne porozumenie a interkultúrne kompetencie budúcich učiteľov. Ukazuje hlavné možnosti pre realizáciu multikultúrnej výchovy.

Ciele

Rozvoj schopností a zručností:

- Spoznávanie postojov, ktoré prispievajú k interkultúrnemu porozumeniu.
- Podklady pre plánovanie multikultúrnej výchovy.

Rozvoj poznania:

- Poznanie cieľov výchovy k interkultúrnemu porozumeniu.
- Poznanie metód multikultúrnej výchovy.

Obsah a priebeh predmetu

Témy z teórie multikulturalizmu (nebudeme ich všetky preberať, sú tu ako základná štruktúra a pomôcka pre študentov).

- Hlavné pojmy pre pochopenie multikulturalizmu: kultúra, identita, diverzita, kultúrna zmena, kultúrny konflikt, transkultúrnosť, enkulturácia, akulturácia, asimilácia, segregácia, diskriminácia, integrácia, ľudské práva.
- Tri podoby multikulturalizmu: 1. koexistencia radikálne odlišných kultúr v jednom regióne; 2. ideológia aj politický program, ktoré vyjadrujú záujem riešiť problémy vznikajúce z konfliktov kultúr mierovými cestami pri zachovaní kultúrnych špecifík; 3. cieľový stav vývoja, v ktorom kultúry koexistujú a spolupracujú.
- Príčiny multikulturalizmu v súčasných premenách sveta – regionalizácia, individualizácia, globalizácia, mobilita pracovnej sily, emigrácia, imigrácia, rast sebauvedomenia rôznych sociálnych a kultúrnych skupín, uvedomovanie a uzákoňovanie ľudských práv.
- Interpretácie multikulturalizmu vo vzťahu k moci, k politike, k ľudským právam, k médiám.
- Dôsledky multikulturalizmu – multikultúrny idealizmus („multikultúrny človek“), multikultúrna skepsa („zlyhanie multikulturalizmu“).
- Typológia prístupov k multikulturalizmu – konzervatívny multikulturalizmus, liberálny multikulturalizmus, kritický multikulturalizmus.
- Multikultúrne situácie: kultúrny šok, diskriminácia (pozitívna a negatívna), integrácia, asimilácia, „taviaci kotol“, genocída, segregácia (geto), kreolizácia, kultúrny pluralizmus.

Realizácia multikultúrnej výchovy

- Didaktické postupy v realizácii multikultúrnej výchovy.
- Multikultúrna výchova v kontexte slovenského školstva.
- Plánovanie multikultúrnej výchovy. Efektívne postupy v multikultúrnej výchove.
- Hodnotenie multikultúrnej výchovy.

Úlohy študentov

Študenti si vyberú jednu z aktivít, ktoré budeme robiť na hodinách a písomne ju spracujú podľa týchto okruhov:

- Ciele aktivity (aké zručnosti a schopnosti rozvíja, pri akej téme občianskej náuky by ju bolo možné využiť v škole – študenti si vyberú jednu tému).
- Cieľová skupina aktivity (pre akých žiakov by bolo možné ju využiť).
- Čas a priestor (ako dlho by trvala, prípadne špeciálne požiadavky na priestor).
- Priebeh aktivity (stručný scenár, ako by ju študent/študentka realizovali).
- Hodnotenie aktivity (ako by hodnotili žiakov).
- Teoretický pohľad na aktivitu (študenti využijú tri kľúčové slová z teórie multikulturalizmu).
- Využitá literatúra.
- Rozsah: Max 5 strán (max 9 000 znakov).
- Nevyhnutná je vysokoškolská úroveň slovenského jazyka. Práce, ktoré ju nedosiahnu, automaticky vyradím z hodnotenie (= Fx).

Základné kritériá hodnotenia

Rešpektovanie princípov multikultúrnej výchovy.

Vhodnosť projektu pre vyučovanie občianskej náuky.

Vzájomná previazanosť súčastí projektu.

Negatívne hodnotenia získajú projekty, ktoré by posilňovali stereotypy a predsudky u žiakov.

Termín odovzdania

Do konca hodnotiaceho týždňa.

Klasifikácia

A (100-91%, výborne – vynikajúce výsledky), študenti originálnym spôsobom spracujú projekt, ktorý bude premyslený ako koncízny celok na rozvíjanie medzikultúrneho pochopenia,

B (90-81%, veľmi dobre – nadpriemerný štandard), študenti tvorivo spracujú projekt, ktorý bude pomáhať pri rozvíjaní medzikultúrneho pochopenia,

C (80-73%, dobre – bežná spoľahlivá práca), študenti spracujú projekt, ktorý nebude narúšať princípy multikultúrnej výchovy,

D (72-66%, uspokojivo – prijateľné výsledky), študenti spracujú projekt, ktorý nebude vnútorne previazaný, ale nebude porušovať princípy multikultúrnej výchovy,

E (65-60%, dostatočne – výsledky spĺňajú minimálne kritériá), študenti spracujú projekt, ktorý bude okrajovo narúšať princípy multikultúrnej výchovy,

Fx (59-0%, nedostatočne – vyžaduje sa ďalšia práca navyše), študenti spracujú projekt, ktorý bude podporovať kultúrne stereotypy a predsudky

Odporúčaná literatúra

- BARŠA, P.: *Politické teórie multikulturalizmu*. Brno : CDK, 1999. ISBN 80-85959-47-X

- CASSIRER, E.: *Esej o človeku*. Bratislava : Pravda, 1977 (bez ISBN) (2. časť - Človek a kultúra)
- DRÁL, P. (ed.), GAŽOVIČOVÁ, T., KADLEČÍKOVÁ, J., TUŽINSKÁ, H.: *Vzdelávanie detí cudzincov v SR. Príklady dobrej praxe*. Bratislava : CVEK, NMS, 2011. ISBN 978-80-89008-37-7, 978-80-970711-1-0
- ĎURAJKOVÁ, D., VARGOVÁ, D.: *Multikultúrna výchova, áno, alebo nie?* Bratislava : MPC, 2007. ISBN 978-80-7164-434-7
- ECO, U.: *Skeptikové a tešitelé*. Praha : Svoboda, 1995. ISBN 80-205-0472-9
- GALLOVÁ KRIGLEROVÁ, E., KADLEČÍKOVÁ, J. A KOL.: *Kultúrna rozmanitosť a jej vnímanie žiakmi základných škôl na Slovensku*. Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti, 2009. ISBN 978-80-969271-9-7
- GAŽOVÁ, V.: *Úvod do kulturológie*. Bratislava : Filozofická fakulta UK, 2009. ISBN 80-7121-315-4
- *Interkulturní výchova ve školním vzdělávacím programu*. H. Košťálová (ed.). Praha : Kritické myšlení a Člověk v tísni, 2005
- *Interkulturní vzdělávání: vybrané pojmy a teorie. Příručka pro pedagogy*. Praha : Člověk v tísni, 2005. ISBN 80-902439-0-8
- JIRÁSKOVÁ, V. : *Multikulturní výchova*. Praha : Epoque, 2006. ISBN 80-87027-31-0
- KASÍKOVÁ, H. a kol.: *Interkulturní výchova a vzdělávání: efektivní metody a formy*. Praha : FF UK, 2003
- KOMINAREC, I. – KOMINARECOVÁ, E.: *Multikulturalita a komunikácia*. Prešov : PO, 2009. ISBN 978-80-555-0061-4
- LYSÝ, J. A KOL.: *Globálne rozvojové vzdelávanie*. Bratislava: Album, 2007. ISBN 978-80968667-7-9
- MALÍK, B.: *Úvod do antropológie*. Bratislava : Iris. 2008. ISBN 978-80-89256-09-9
- MALÍK, B.: *Úvod do filozofickej a pedagogickej antropológie*. Bratislava : Veda, 2011. ISBN 978-80-224-1179-0
- MISTRÍK A KOL.: *Multikultúrna výchova v škole*. Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti, 2008. ISBN 978-80-969271-4-2
- MISTRÍK, E. – HAAPANEN, S. – HEIKKINEN, H. – JAZUDEK, R. – ONDRUŠKOVÁ, N. – RÄSÄNEN, R.: *Kultúra a multikultúrna výchova. Culture and Multicultural Education*. Bratislava : Iris, 1999. ISBN 80-88778-81-3
- MISTRÍK, E.: *Multikultúrna výchova*. In: *Školské vzdelávacie programy. Praktický manuál pre zostavenie vlastného školského vzdelávacieho programu*. 3. E1. Bratislava : RAABE, 2008. ISBN 978-80-89182-27-5
- MISTRÍK, E.: *Občan a multikulturalizmus na Slovensku*. In: Goňcová, M., Lysý, J., Rybář, J. a kol.: *Občan a občanská společnost*. Brno : Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6606-9. s. 24-64. Dostupné na internete, 20. 8. 2023: https://www.academia.edu/5631134/Občan_a_multikulturalizmus_na_Slovensku
- *MULTI-KULTI na školách: Metodická príručka pre multikultúrnú výchovu*. K. Šoltéssová (ed.) Bratislava : NMS, 2006. ISBN 80-89008-21-6
- *My a ti druzí. Příručka pro multikulturní výchovu a vzdělávání na základní škole*. Praha: MKC, 2003.
- *Než začneme s multikulturní výchovou. Od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu*. E: Janská (ed.). Praha : Člověk v tísni, 2008. ISBN 978-80-86961-61-3
- *Od kultúrnej tolerancie ku kultúrnej identite. Učebné texty pre multikultúrnú výchovu*. E. Mistrík (ed.) Bratislava: IRIS, 2001. ISBN 80- 88778-35-20
- PRŮCHA, J.: *Multikulturní výchova*. Praha : Triton, 2006. ISBN 80-7254-866-2
- *S každým dieťaťom sa ráta*. Bratislava : UNICEF, 2003. ISBN 80-88788-03-X

- VANČÍKOVÁ, K. A KOL.: *Multikultúrna výchova, jej miesto v príprave učiteľov*. Banská Bystrica: PdF UMB, 2013. ISBN 978-80-557-0512-8
- VANČÍKOVÁ, K.: *Multikultúrna výchova, jej miesto v súčasnej škole*. Banská Bystrica: PdF UMB, 2013. ISBN 978-80-557-0512-5

Slovník

- *Dictionary of Multicultural Education*. C. A. Grant, G. Ladson-Billings (ed.) Phoenix : Onyx Press, 1997. ISBN 978-1-89774-798-1

Hlavné slovenské a české stránky k multikulturalizmu a multikultúrnej výchove

<https://www.fjuzn.sk/kultura>

www.globalnevzdelavanie.sk

www.clovekvohrozeni.sk

<https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/vzdelavaci-program-varianty>

www.mkc.cz